

РЕЗНИКОВ

Олександр Григорович — академік НАМН України, член-кореспондент НАН України, доктор медичних наук, професор, завідувач відділу ендокринології репродукції та адаптації ДУ «Інститут ендокринології та обміну речовин ім. В.П. Комісаренка НАМН України»

ПАВЛОВИЧ

Світлана Іванівна — кандидат біологічних наук, старший науковий співробітник Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця НАН України

ПАТОФІЗІОЛОГІЯ І ФАРМАЦІЯ: ШЛЯХИ ІНТЕГРАЦІЇ VII Національний конгрес патофізіологів України

5–7 жовтня 2016 р. в Харкові на базі Національного фармацевтичного університету відбувся VII Національний конгрес патофізіологів України, присвячений пам'яті видатного вченого і багаторічного президента Наукового товариства патофізіологів України академіка НАН України О.О. Мойбенка.

У житті патофізіологічної спільноти країни відбулася знаменна подія — VII Національний конгрес Наукового товариства патофізіологів України (НТПУ) з міжнародною участю (5–7 жовтня 2016 р., м. Харків). Захід був присвячений пам'яті першого президента НТПУ у незалежній Українській державі академіка НАН України Олексія Олексійовича Мойбенка.

Патологічна фізіологія завжди була і залишається теоретичною основою клінічної медицини. Діяльність НТПУ спрямована на проведення наукових досліджень, медичну освіту та сприяння обміну новими ідеями. Конгрес надав чудові можливості для нових творчих зв'язків його учасників заради прогресу патофізіології.

Політична і соціально економічна криза останніх років поставила перед патофізіологами України нові виклики, які можна здолати лише об'єднаними зусиллями представників фундаментальної і клінічної медицини, а також інших галузей науки. Саме тому конгрес проходив під гаслом «Патофізіологія і фармація: шляхи інтеграції», що є природним з огляду на те, що створення лікарських засобів ґрунтується на результатах патофізіологічних досліджень.

Конгрес було організовано на базі Національного фармацевтичного університету (ректор — академік НАН України В.П. Черних) у співпраці з Харківським національним медичним університетом. Науковий форум зібрав 250 учасників із 13 областей України. Відкрив захід в.о. президента НТПУ, член-

Учасники VII Національного конгресу патофізіологів України. Харків. 5–7 жовтня 2016 р.

кореспондент НАН України, академік НАМН України О.Г. Резніков. На адресу Конгресу надійшли вітання від Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я за підписом його голови О.В. Богомолець та від президента Національної академії медичних наук України академіка НАМН України В.І. Цимбалюка. З вітаннями від Національної академії наук України до присутніх звернувся член Президії НАН України, академік-секретар Відділення біохімії, фізіології та молекулярної біології НАН України академік НАН України і НАМН України С.В. Комісаренко. На відкритті Конгресу виступили також ректор Національного фармацевтичного університету, академік НАН України В.П. Черних, в.о. начальника Управління охорони здоров'я Харківської ОДА Г.М. Сіроштан, проректор з наукової роботи Харківського національного медичного університету професор В.В. М'ясоєдов, генеральний секретар Українського фізіологічного товариства доктор біологічних наук Л.М. Шаповал та ін.

На відкритті Конгресу присутні вшанували пам'ять академіка НАН України О.О. Мойбенка, який протягом 23 років був президентом НТПУ. З доповіддю «Мойбенко О.О. — життя в ім'я науки» виступив член-кореспондент НАН України В.Ф. Сагач. Він розповів про

творчий шлях ученого та його внесок у патофізіологічну науку.

Учасники Конгресу обговорили такі актуальні проблеми, як молекулярно-генетичні та епігенетичні механізми розвитку патологічних процесів і хвороб, сучасні уявлення щодо патогенезу типових патологічних процесів (запалення, автоімунні ураження, шок та ін.), патофізіологічні аспекти уражень різних органів і систем (серцево-судинної, ендокринної, репродуктивної, нервової та ін.).

У низці пленарних доповідей було висвітлено сучасні напрями світової патофізіології та здобутки українських учених. У доповіді члена-кореспондента НАН України, академіка НАМН України О.Г. Резнікова «Актуальний аспект патофізіології: епігенетичне програмування вродженої патології» підкреслено суттєву роль пренатальних патогенних чинників у розвитку епігенетично зумовлених функціональних розладів нейроендокринної та інших фізіологічних систем. Наведено результати власних експериментальних досліджень у галузі функціональної тератології, зокрема щодо небезпеки пренатального стресу і застосування деяких лікарських засобів під час вагітності як факторів ризику виникнення нервово-психічних і соматичних захворювань у потомства.

У доповіді академіка НАН України В.П. Черних «Безпека ліків — камертон фармації» було обговорено сучасну методологію досліджень з мінімізації ризиків при застосуванні ліків на основі поглиблення знань про механізми їх дії. Доповідач наголосив на необхідності ретельного аналізу можливих побічних ефектів ліків залежно від хімічної будови діючих речовин.

З великим інтересом присутні вислухали доповідь академіка НАН України А.М. Гольцева, присвячену механізмам розвитку автоімунних захворювань. Доповідач окреслив сучасні підходи до їх лікування, ознайомив колег з можливостями застосування в медицині кріоконсервованої кордової крові та інших кріоконсервованих препаратів. З цією доповіддю перегукується і ґрунтовна доповідь професора М.О. Клименка про сучасні уявлення щодо патогенезу запалення із залученням клітин-ефекторів та різних ланок імунної відповіді організму.

Своїми думками про загальні питання розвитку уявлень про теорію хвороби поділився професор А.І. Гоженко. Він розглядає хворобу як активний адаптаційний процес, а не тільки порушення здоров'я, що узгоджується із загальноприйнятими уявленнями про захисно-приспосувальні механізми патогенезу хвороби. Професор А.В. Кубишкін піддав глибокому аналізу патогенетичні зв'язки при формуванні основних синдромів критичних станів.

Цукровий діабет і серцево-судинні захворювання є головними причинами смерті в Україні та світі. З великою увагою учасники Конгресу вислухали доповідь професора Ю.М. Колесника «Ремоделювання міокарда при артеріальній гіпертензії та цукровому діабеті: структурно-функціональні та молекулярно-генетичні аспекти». У досліджах на тваринах зі спонтанною артеріальною гіпертензією та експериментально індукованим цукровим діабетом на сучасному методичному рівні отримано важливі результати щодо механізмів патологічного ремоделювання міокарда. На експериментальному та клінічному матеріалі визначено маркери розвитку цього процесу.

Одному з найвагоміших результатів наукової діяльності академіка О.О. Мойбенка при-

У президії Конгресу (зліва направо): професор В.В. М'ясоєдов, в.о. президента НТПУ, член-кореспондент НАН України, академік НАМН України О.Г. Резніков, академік НАН України і НАМН України С.В. Комісаренко (виступає з привітанням), академік НАН України В.П. Черних, в.о. начальника Управління охорони здоров'я Харківської ОДА Г.М. Сіроштан

святили свої доповіді професор В.Є. Досенко і член-кореспондент НАМН України О.М. Пархоменко. Професор В.Є. Досенко розповів про історію створення і механізми дії корвітину — успішного українського лікарського засобу. Професор О.М. Пархоменко навів вражаючі факти ефективності застосування корвітину при лікуванні гострого коронарного синдрому та інфаркту міокарда і з позиції клінічної патофізіології обґрунтував ці результати об'єктивною доказовою базою.

Загалом на пленарних та секційних засіданнях було заслухано і обговорено 118 наукових доповідей, а також представлено 96 стендових та е-постерних доповідей, з яких 25 зробили молоді вчені-патофізіологи. За особливо змістовні та чудово ілюстровані постерні доповіді було відзначено молодих учених: П.П. Єрмуракі (Одеса), І.В. Марченко (Суми), Л.В. Галузінську (Харків), Н.С. Краснову (Харків), Н.Я. Мартинюк (Київ). З великим успіхом пройшла виставка монографій, опублікованих патофізіологами України за звітний період між VI і VII конгресами (2012–2016 рр.).

Програма Конгресу передбачала проведення наради завідувачів кафедр патологічної фізіології вищих медичних навчальних закладів України та круглий стіл «Питання викладання

Під час перерви (зліва направо): професор М.О. Клименко, член-кореспондент НАН України В.Ф. Сагач, професор В.Є. Досенко, професор А.І. Гоженко, академік НАН України А.М. Гольцев, професор А.В. Кубишкін

патофізіології». Своїми думками про сучасні виклики і перспективи розвитку патофізіологічної науки поділився професор О.В. Атаман. Було вирішено розпочати роботу зі створення фонду загальнонаціональної бази наочного матеріалу (муляжі, тести, лекції, відеофільми, методичні рекомендації за предметом, відеоархів класичних експериментальних досліджень та ін.), національного підручника з патологічної фізіології для студентів вищого фармацевтичного навчального закладу і фармацевтичних факультетів вищих медичних навчальних закладів III–IV рівнів акредитації, а також зі створення умов для впровадження курсу дистанційного навчання з патологічної фізіології. Досвідом впровадження дистанційного навчання поділилися завідувач кафедри патологічної фізіології Національного фармацевтичного університету професор Н.М. Кононенко та професор В.В. Гнатюк.

Делегати Конгресу заслухали, обговорили і затвердили звіт правління НТПУ (доповідач — в.о. президента НТПУ О.Г. Резніков) та звіт ревізійної комісії (доповідач — І.М. Маньковська). Обрано новий склад правління та ревізійної комісії. Президентом НТПУ обрано

професора А.І. Гоженка, вченим секретарем — професора Р.С. Вастьянова, головою ревізійної комісії — професора І.М. Маньковську. Прийнято резолюцію Конгресу, яка містить цілу низку пропозицій.

До складу почесних членів НТПУ одностайно обрано провідних патофізіологів: члена-кореспондента НАН України, академіка НАМН України Г.М. Бутенка, члена-кореспондента НАМН України В.М. Єльського, професорів Н.К. Казимірко, А.В. Кубишкіна, В.А. Березовського, С.Б. Французову.

У вільний від засідань час учасники Конгресу мали можливість відвідати театри, ознайомитися з пам'ятками Харкова, поспілкуватися за дружньою вечерею.

Патофізіологічна спільнота висловила щирю подяку ректору Національного фармацевтичного університету академіку НАН України В.П. Черних, завідувачу кафедри патологічної фізіології Національного фармацевтичного університету професору Н.М. Кононенко, завідувачу кафедри патологічної фізіології Харківського національного медичного університету професору О.В. Ніколаєвій та співробітникам цих кафедр, які доклали великих зусиль для успішного проведення VII Національного конгресу патофізіологів України. Організацію Конгресу підтримали українські спонсори: Фармацевтична компанія «Здоров'я», Борщівський хіміко-фармацевтичний завод, Аптечна мережа «9-1-1», тижневик «Аптека», ТОВ «Фарма Старт», Фармацевтична компанія «Фіто-Лек», хіміко-фармацевтичний завод «Червона зірка».

Матеріали Конгресу опубліковано в журналах «Експериментальна і клінічна медицина», «Український біофармацевтичний журнал» (58 статей) та у збірнику тез доповідей (253 тези). Прийнято рішення провести черговий пленум НТПУ у 2018 р. у м. Полтава на базі ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія».